

การประเมินหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

THE EVALUATION OF BACHELOR OF PUBLIC HEALTH PROGRAM
IN COMMUNITY PUBLIC HEALTH (REVISED 2012), FACULTY OF
PUBLIC HEALTH, NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT UNIVERSITY

จิรัญญา บุรีมาศ^{1*} ณัฐ์ปวินท์ ดีศาสตร์² และนรา ระวาดชัย³
Jiranya Bureemas^{1*} Natpawin Deesart² and Nara Ravardchai³

^{1,3}คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

^{1,3}Faculty of Public Health, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

²คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

²Faculty of Nursing, Vongchavalitkul University, Nakhon Ratchasima 30000, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: tarn_ji@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) ของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม – สิงหาคม 2559 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 284 คน ประกอบด้วยผู้สำเร็จการศึกษา อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่เลี้ยงแหล่งฝึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่าการประเมินหลักสูตรในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด 4 ด้าน โดยด้านบริบทของหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านกระบวนการและด้านผลผลิตมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านปัจจัยนำเข้า ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า มีข้อเสนอแนะให้เพิ่มจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่จำเป็น รวมถึงการปรับปรุงสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดการศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร ชิปปี้โมเดล สาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Abstract

The purpose of this descriptive research was to evaluate the Bachelor of Public Health Program in Community Public Health (Revised 2012), Faculty of Public Health, Nakhon Ratchasima Rajabhat University. Data were collected from March to August 2016. The instruments for data collection was five-rating scale questionnaire by using CIPP model. The Samples consisted of 284 peoples who were graduates, instructors and mentors. The collect data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The results indicated that the overall of curriculum appropriate at the high level. Among the four factors, it was found that the context of the curriculum was scored at the highest level, followed by process, product and input respectively. Results from content analysis suggested adding credits for a few necessary courses and supporting factors should be improved. The findings of this study could be applied for improving the program.

Keywords: Curriculum Evaluation, CIPP model, Community Public Health, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

บทนำ

สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความรอบรู้ทั้ง ทฤษฎีและปฏิบัติในสาขาที่เกี่ยวข้อง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ตอบสนองความต้องการของประเทศ หลักสูตรจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการ ควบคุมมาตรฐานการศึกษา เป็นแนวทางสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ การวัดและ การประเมินผล รวมทั้งเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับแนวโน้ม การพัฒนาของประเทศ (Wongyai, 2011, p. 7) กระบวนการหนึ่งในการได้มาซึ่งหลักสูตรที่มีคุณภาพ คือ การประเมินหลักสูตร เนื่องจากเป็นกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเพื่อนำมาพิจารณาตัดสินใจ ปรับปรุงและแก้ไขหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ตามเกณฑ์ของการประกันคุณภาพการศึกษาแล้ว หลักสูตร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการด้านวิชาการและวิชาชีพ ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งทุกหลักสูตรที่สถาบันการศึกษาเปิดสอน ต้องผ่านการรับทราบจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และมีการปรับปรุงทุก 5 ปี (Office of the Higher Education Commission, 2014, p. 84)

หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (สาธารณสุขชุมชน) เป็นหลักสูตรปรับปรุง ซึ่งใช้สำหรับการเรียน การสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 ด้วยความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชนใน ปัจจุบัน ประกอบกับการปรับปรุงให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีผล การเรียนรู้ 5 ด้าน ได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยหลักสูตรมี วัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตในสาขาสาธารณสุขชุมชน ที่เมื่อสำเร็จการศึกษาไปแล้วจะปฏิบัติหน้าที่เป็นบุคลากร ด้านสาธารณสุข สามารถสร้างเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ควบคุมโรค ปักจี้เสี่ยงต่อสุขภาพ และฟื้นฟูสุขภาพแก่ บุคคล ครอบครัว และชุมชน ซึ่งมีการบริหารหลักสูตรเพื่อช่วยส่งเสริมการสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ และเป็นไปตาม

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกชั้นเรียน รวมถึงกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ (Nakorn Ratchasima Rajabhat University, 2012, pp. 1-3)

การประเมินหลักสูตรเป็นภารกิจหนึ่งในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณค่าหรือผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร ซึ่งควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเมื่อครบหนึ่งปีหลังจากครบกำหนดเวลาการศึกษาตามหลักสูตร การประเมินหลักสูตรมีประโยชน์ที่สำคัญ เช่น ทำให้ทราบจุดที่ต้องพัฒนาปรับปรุงหาประสิทธิภาพของหลักสูตร เป็นต้น หลักสูตรที่ถูกสร้างขึ้นมักจะมีคุณสมบัติคล้อยกับบริบทของสังคมในช่วงเวลานั้น แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป มีความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม หลักสูตรเดิมอาจไม่เหมาะสม ดังนั้นหลักสูตรที่มีคุณภาพเมื่อนำไปใช้ต้องมีการประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรที่เป็นปัจจุบัน (Chidnayee, et al., 2014, p. 79) จากการที่คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เปิดใช้หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) จนถึงปัจจุบันปีการศึกษา 2559 รวมเป็นระยะเวลา 4 ปี ดังนั้น เพื่อเป็นการพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับคุณภาพของหลักสูตร จึงมีความจำเป็นต้องประเมินหลักสูตร เพื่อติดตามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ซึ่งรูปแบบการประเมินจะใช้ CIPP Model เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ การประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของหลักสูตร ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) ในด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของหลักสูตร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม – สิงหาคม 2559 ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินของ Stufflebeam ที่เรียกว่า CIPP Model (Nilpan, 2011, pp. 254-256) เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้านคือ

1. ด้านบริบท (Context) ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับด้านปรัชญา วัตถุประสงค์ และความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตร
2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับด้านอาจารย์ นักศึกษา และสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน
3. ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับด้านวิธีการสอน เอกสารประกอบการสอน สื่อประกอบการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผล
4. ด้านผลผลิต (Product) ได้แก่ การประเมินเกี่ยวกับด้านคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษา ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาของหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์พี่เลี้ยงแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 649 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยกรณีทราบขนาดของประชากร (Chanaboon, 2016, pp. 117-118) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 284 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 201 คน อาจารย์ผู้สอนจำนวน 15 คน และอาจารย์พี่เลี้ยงแหล่งฝึกจำนวน 68 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเรื่องการประเมินหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามประกอบด้วย 2 ส่วนคือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบเติมข้อความ 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรในเรื่องต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบเติมข้อความหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาได้ค่า IOC เท่ากับ 0.6-1.0 หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้สำเร็จการศึกษา อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์พี่เลี้ยงแหล่งฝึก จำนวนกลุ่มละ 30 คน วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84, 0.76 และ 0.92 ตามลำดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ได้รับกลับมาจำนวน 292 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.1 หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ผล ดังนี้

3.1 ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลความคิดเห็นต่อหลักสูตร วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

สำหรับผลการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 3.51 ถือว่าควรต้องมีการปรับปรุง

3.2 ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดและข้อมูลจากเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อหลักสูตรในภาพรวม พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และหากพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านบริบทของหลักสูตร ($\bar{X}$ = 4.13) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการและผลผลิต ($\bar{X}$ = 4.07) และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X}$ = 3.68) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของหลักสูตรโดยภาพรวม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านบริบท	4.13	0.87	มาก
ด้านปัจจัยนำเข้า	3.68	0.91	มาก
ด้านกระบวนการ	4.07	0.82	มาก
ด้านผลผลิต	4.07	0.69	มาก
รวม	3.99	0.85	มาก

ด้านบริบทของหลักสูตร ได้แก่ ปรัชญา วัตถุประสงค์ และโครงสร้างหลักสูตร พบว่า บริบทของหลักสูตรด้านโครงสร้างของหลักสูตรมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$) ดังตาราง 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในด้านโครงสร้างหลักสูตร คือ ความเหมาะสมของรายวิชาการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 1.35) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในด้านปรัชญาของหลักสูตร คือ ปรัชญามีความทันสมัย ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.73)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อด้านบริบทของหลักสูตร

บริบทของหลักสูตร	ผู้สำเร็จการศึกษา			อาจารย์			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ปรัชญา	3.79	0.86	มาก	4.11	0.79	มาก	3.95	0.82	มาก
วัตถุประสงค์	3.82	0.87	มาก	4.09	0.59	มาก	3.96	0.86	มาก
โครงสร้างหลักสูตร	4.13	0.85	มาก	4.38	0.68	มาก	4.26	0.84	มาก

ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา และสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน พบว่า ปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรด้านอาจารย์มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.97$) ดังตาราง 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในด้านอาจารย์ คือ อาจารย์เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมให้ความเมตตาแก่นักศึกษา ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.65) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในด้านนักศึกษา คือ นักศึกษาได้ศึกษาบทเรียนล่วงหน้าก่อนที่จะมีการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 0.86)

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยนำเข้า

ปัจจัยนำเข้า	ผู้สำเร็จการศึกษา			อาจารย์			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
อาจารย์	3.93	0.80	มาก	4.00	0.59	มาก	3.97	0.79	มาก
นักศึกษา	3.87	0.76	มาก	3.36	0.71	ปานกลาง	3.61	0.74	มาก
สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน	3.71	0.97	มาก	3.39	0.83	ปานกลาง	3.55	0.97	มาก

ด้านกระบวนการ ได้แก่ วิธีการสอน เอกสารประกอบการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล พบว่า กระบวนการด้านวิธีการสอนมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.12$) ดังตาราง 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในด้านการวัดและประเมินผล คือ อาจารย์มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลยุติธรรม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.63) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในด้านเอกสารประกอบการสอน คือ เอกสารประกอบการสอนช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนมากขึ้น ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.97)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการ

กระบวนการ	ผู้สำเร็จการศึกษา			อาจารย์			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
วิธีการสอน	4.06	0.79	มาก	4.18	0.57	มาก	4.12	0.77	มาก
เอกสารประกอบ การสอน	4.06	1.05	มาก	3.82	0.95	มาก	3.94	1.03	มาก
สื่อการสอน	4.06	0.74	มาก	4.11	0.64	มาก	4.09	0.73	มาก
การวัดและประเมินผล	4.09	0.74	มาก	4.08	0.46	มาก	4.08	0.74	มาก

ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พบว่า ผลผลิตด้านผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.10$) ดังตาราง 5 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด คือ บัณฑิตมีความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.64) ส่วนข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ความสามารถบริหารและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขชุมชน ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.79)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อด้านผลผลิต

รายการประเมิน	ผู้สำเร็จการศึกษา		อาจารย์		อาจารย์พี่เลี้ยง		รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์	4.02	0.72	4.02	0.81	4.01	0.80	4.02	0.72	มาก
ผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF	4.18	0.67	3.99	0.67	4.13	0.74	4.10	0.68	มาก

เมื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของหลักสูตรเป็นรายข้อกับเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน จำนวน 4 ประเด็นคือ ความเหมาะสมของจำนวนอาจารย์เมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาในหลักสูตร การศึกษาบทเรียนมาล่วงหน้าของนักศึกษา ความเพียงพอและเหมาะสมของห้องปฏิบัติการ และจำนวนหนังสือที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพในห้องสมุด โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.48, 3.44, 3.43 และ 3.42 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะจากการติดตามประเมินผลหลักสูตร พบว่า ควรเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัติพื้นฐานในการดูแลผู้ป่วยและการบำบัดโรคเบื้องต้น เช่น การฉีดยา การทำแผล การเย็บแผล และเทคนิคการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค เป็นต้น โดยให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน พ.ศ. 2556 ควรเพิ่มระยะเวลา รวมถึงการแบ่งช่วงเวลาฝึกประสบการณ์ในแต่ละชั้นปี พัฒนาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษาและอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน ควรทบทวนจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตร รวมถึงการปรับเปลี่ยนและลดหน่วยกิตของแต่ละรายวิชาให้มีความเหมาะสม ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาสาระในบางรายวิชา ปรับแผนการเรียนให้มีความต่อเนื่องของรายวิชาและให้สามารถบูรณาการเนื้อหาในแต่ละภาคการศึกษา ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์มากขึ้น ปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับหลักสูตร ในบางวิชาควรต้องเพิ่มเนื้อหาให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานในชุมชน รวมถึงการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาในการนำความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง และควรเน้นให้นักศึกษาเรียนทฤษฎีควบคู่กับการฝึกปฏิบัติทันที เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการประเมินหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Panichareon, et al. (2015, p. 191) ซึ่งได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรการศึกษาด้านจิต สาขาวิชาการศึกษา สุขศึกษาและพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า การประเมินในทุกด้านมีผลประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จากผลดังกล่าวอาจเป็นเพราะหลักสูตร ส.บ. (สาธารณสุขชุมชน) เป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงมาจากหลักสูตรเดิมเมื่อปี พ.ศ. 2553 เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

แม้ว่าหลักสูตรจะมีผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของหลักสูตรเป็นรายด้านแล้ว พบว่ายังควรต้องพัฒนาโดยเฉพาะด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ประเด็น คือ 1) ความเหมาะสมของจำนวนอาจารย์เมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาในหลักสูตร 2) การศึกษาบทเรียนมาล่วงหน้าของนักศึกษา 3) ความเพียงพอและเหมาะสมของห้องปฏิบัติการ 4) จำนวนหนังสือที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพในห้องสมุด โดยมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Meechai and Sa-ngiamjit (2011, p. 43) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) พ.ศ. 2548 ของวิทยาลัยแพทยศาสตร์และการสาธารณสุข มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่ด้านปัจจัยเบื้องต้นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ผลประเมินดังกล่าวอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (สาธารณสุขชุมชน) ช่วงปี พ.ศ. 2555-2559 มีอาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ลาศึกษาต่อระดับปริญญาเอกจำนวน 5 คน ประกอบกับการรับนักศึกษาใหม่บางปีการศึกษามีจำนวนมากกว่าแผนรับที่หลักสูตรกำหนดไว้ จึงทำให้สัดส่วนระหว่างอาจารย์ต่อนักศึกษาไม่เหมาะสม ในด้านนักศึกษาที่บางส่วนยังคงคุ้นเคยกับพฤติกรรมการณ์เรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา จึงพบว่า พฤติกรรมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองรวมถึงการเตรียมตัวก่อนเข้าชั้นเรียนยังน้อย สำหรับด้านห้องปฏิบัติการและหนังสือที่ยังมีไม่เพียงพอ เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารงาน จากเดิมเป็นโปรแกรมวิชาที่สังกัดในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาเป็นคณะสาธารณสุขศาสตร์จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 3 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงการพัฒนาสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้อยู่รวมถึงห้องปฏิบัติการต่างๆ ของ

คณะฯ ให้มีความเหมาะสมมากขึ้น สอดคล้องกับหลายงานวิจัย (Boonumpai & Peeraphatanapong, 2016, p. 170; Kijkuakul & Bongkotphet, 2014, p. 147) ที่กล่าวว่า หลักสูตรควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการค้นคว้าและสืบค้นข้อมูล ตลอดจนเพิ่มเติมหนังสือและตำราในห้องสมุดให้ทันสมัยและมีมากเพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้า แหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม และควรให้มีเครื่องมือให้ปฏิบัติเพื่อนักศึกษาจะได้มีประสบการณ์ใช้งานจริง

ด้านผลผลิตของหลักสูตร จากผลการประเมินพบว่าผู้สำเร็จการศึกษาประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการประเมินของอาจารย์ผู้สอน และอาจารย์พี่เลี้ยงแหล่งฝึก ซึ่งมีความคิดเห็นว่าคุณค่าของการศึกษาของหลักสูตรมีผลการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ในระดับมาก ส่วนสิ่งที่ควรพัฒนา คือ คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหารและจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wangsachanthanon, et al. (2010, p. 348) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547 พบว่า ความพึงพอใจต่อสมรรถนะบัณฑิตที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ความสามารถด้านการบริหารงานและการแสดงความเป็นผู้นำ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความสามารถด้านการบริหารงานต้องอาศัยระยะเวลาและประสบการณ์การทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Sricamsuk, et al. (2010, p. 70) ที่พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาต้องเพิ่มพูนประสบการณ์การทำงานเพื่อให้เกิดความชำนาญมากขึ้น และบางคนอาจได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ในหน่วยงาน จึงทำให้มีโอกาสนในการพัฒนา วางแผน หรือเริ่มต้นโครงการใหม่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ จำนวนอาจารย์ และสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน รวมถึงสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานในการจัดการศึกษาและความต้องการของนักศึกษา
2. ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตรให้มีความทันสมัย และสอดคล้องกับสมรรถนะตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสาธารณสุขชุมชน รวมถึงสภาพปัญหาและความต้องการทางด้านสาธารณสุข
3. หลักสูตรควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับศิษย์เก่า เพื่อการบริการวิชาการและสนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของหน่วยงาน

References

- Boonumpai, T., & Peeraphatanapong, N. (2016). Evaluation of the Ph.D. Curriculum in Educational Technology, Faculty of Education, Burapha University, Revised 2011. *Journal of Education*, 27(2), 162-171. (in Thai)
- Chanaboon, S. (2016). Statistics for data analysis in health research. In *A Workshop on Personal's Competency Development, Faculty of Public Health*. Nakorn Ratchasima: Nakorn Ratchasima Rajabhat University. (in Thai)
- Chidnayee, S., Udomlert, M., & Supsung, A. (2014). Curriculum Evaluation Of Bachelor Degree in Nursing Science Program, Boromrajonani College of Nursing, Uttaradit. *Boromrajonani College of Nursing, Uttaradit Journal*, 6(1), 77-91. (in Thai)

- Kijkuakul, S., & Bongkotphet, T. (2014). Evaluation of Master of Education in Science Education Program (Revised 2009), Faculty of Education, Naresuan University. *Journal of Education Naresuan University*, 16(1), 140-148. (in Thai)
- Meechai, N., & Sa-ngiamjit, P. (2011). An Evaluation of the Bachelor of Science Program in Public Health (Revised) B.E. 2548 of College of Medicine and Public Health, Ubon Ratchathani University. *Journal of Graduate School, Pityatat*, 6(2), 40-49. (in Thai)
- Nakorn Ratchasima Rajabhat University. (2012). *Student handbook of community public health, faculty of science and technology*. Nakorn Ratchasima: Nakorn Ratchasima Rajabhat University. (in Thai)
- Nilpan, M. (2011). The Curriculum Evaluation on Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education Silpakorn University. *Veridian E-journal Science and Technology Silpakorn University*, 4(2), 248-262. (in Thai)
- Office of the Higher Education Commission. (2014). *A manual for internal quality assurance in higher education academic year 2014*. Retrieved February 4, 2015, from <http://www.mua.go.th/users/bhes/DATA%20BHES2558/upload%20file%20IQA/iqa%20manua2557.pdf> (in Thai)
- Panicharern, K., Chansamuth, C., Manasom, A., Jhuphao, P., Duanpensri, R., & Arpornsiriroj, S. (2015). An evaluation of Bachelor of Education Program (5 years) in health education and physical education teaching (revised a.d. 2011), Faculty of Education, Burapha University. *Journal of Education and Social Development*, 11(1), 191-205. (in Thai)
- Sricamsuk, A., Rungreangkulkij, S., Kotnara, I., & Cheanarom, C. (2010). Curriculum Evaluation of the Master Program in Psychiatric and Mental Health Nursing, Plan B, Faculty of Nursing, Khon Kaen University. *Journal of Nursing Science & Health*, 33(2), 64-71. (in Thai)
- Wangsachanthanon, T., Wanapong, S., Kooptanon, K., & Niropakorn, U. (2010). Evaluation of the Bachelor Degree of Nursing Science Program (Revised Curriculum 2004), Srinakharinwirot University. *Thai Pharmaceutical and Health Science Journal*, 5(4), 344-349. (in Thai)
- Wongyai, W. (2011). *Curriculum development for higher education*. Bangkok: R & Print. (in Thai)